UNIVERSITETI I TIRANËS
INSTITUTI I STUDIMEVE EVROPIANE

MIGENA LESKOVIKU

TË DREJTAT E NJERIUT
(TEORIA DHE PRAKTIKA)

Prof. Dr. MIGENA LESKOVIKU

TË DREJTAT E NJERIUT

(TEORIA DHE PRAKTIKA)

Prof. Dr. Migena Leskoviku
Të drejtat e njeriut (Teoria dhe praktika)

Foto e përdorur në kopertinë: Salla e Këshillit të të Drejtave të Njeriut e OKB-së, Gjenevë.

Recezentë shkencorë: Prof. Dr. Skënder Kaçupi
Prof. Dr. Valentina Duka

ISBN: 978-9928-4721-4-4

Ky punim është miratuar si monografi për publikim me vendim të Departamentit të Legjislacionit dhe Politikave të BE-së, Instituti i Studimeve Evropiane, Universiteti i Tiranës.

***Copyright*: Migena Leskoviku, 2023**
Të gjitha të drejtat janë të rezervuara.
Nuk lejohet shumëfishimi, fotokopjimi apo riprodhimi me çdo mjet a formë pa lejen me shkrim të autorit.

Tiranë, korrik 2023

Është thelbësore, nëse njeriu nuk duhet të detyrohet të përdorë, si mjet të fundit, rebelimin kundër tiranisë dhe shtypjes, që të drejtat e njeriut të mbrohen nga shteti i së drejtës.

Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut, 1948

TABELA E PËRMBAJTJES

SHKURTIME i-xii

PARATHËNIA 1

KREU I
HISTORIKU I TË DREJTAVE TË NJERIUT DHE EVOLUIMI I TYRE. TEORITË KRYESORE 5-44

1.1. Vështrim historik i të drejtave të njeriut: nga idetë e para tek teoritë moderne 5

1.2. Teoritë e të drejtave të njeriut 12

1.2.a. Të drejtat e njeriut si çështje morali dhe etike 23

1.2.b. Të drejtat e njeriut në aspektin politik dhe juridik 26

1.3. Koncepti dhe natyra e të drejtave të njeriut 32

1.4. Tiparet themelore të të drejtave të njeriut 36

1.5. Gjeneratat e të drejtave të njeriut 41

KREU II
SISTEMI NDËRKOMBËTAR PËR MBROJTJEN E TË DREJTAVE TË NJERIUT 45-86

2.1. Instrumentet Kryesore Ndërkombëtare të të Drejtave të Njeriut 45

2.2. Karta Ndërkombëtare e të Drejtave të Njeriut 54

2.2. a. Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut (DUDNJ) 54

2.2. b. Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Politike dhe Civile (PNDPC) 60

2.2. c. Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore (PNDESC) 65

2.3. Barazia gjinore dhe të drejtat e grave (CEDAW) 68

2.4. Parimi i vetëvendosjes, si e drejtë e popujve (rasti i Kosovës) 74

2.5. E drejta ndërkombëtare e të drejtave të njeriut dhe globalizmi 83

KREU III
SISTEMI EVROPIAN PËR MBROJTJEN E TË DREJTAVE TË NJERIUT **87-156**

3.1.Të drejtat e njeriut dhe liritë themelore në sistemin e Këshillit të Evropës 89

3.1.a. Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe Liritë Themelore (KEDNJ) 89

3.1.b. Kufizimet e të drejtave të njeriut 96

3.1.c. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ) 102

3.1.d. Bashkëpunimi i GJEDNJ-së me gjykata të tjera rajonale 128

3.2.Të drejtat e njeriut dhe mbrojtja e tyre në BE 130

3.2. a. Traktatet themelore të BE-së dhe Karta e të Drejtave Themelore të BE-së 130

3.2. b. Gjykata e Drejtësisë e BE-së dhe roli i saj në mbrojtje të të drejtave të njeriut 136

3.3.Standardet e shtetit të së drejtës dhe të të drejtave të njeriut në Shqipëri në përmbushje të detyrimeve për anëtarësim në BE 146

KREU IV
SISTEMET E TJERA RAJONALE PËR MBROJTJEN E TË DREJTAVE TË NJERIUT **157-190**

4.1. Sistemi Ndër-Amerikan për të Drejtat e Njeriut 157

4.1.a. Konventa Ndër-Amerikane e të Drejtave të Njeriut 160

4.1.b. Komisioni Ndër-Amerikan për të Drejtat e Njeriut 166

4.1.c. Gjykata Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut 168

4.2. Sistemi Afrikan për të Drejtat e Njeriut 172

4.2.a. Konventa Afrikane e të Drejtave të Njeriut dhe Popujve 174

4.2.b. Komisioni Afrikan për të Drejtat e Njeriut dhe Popujve 177

4.2.c. Gjykata Afrikane për të Drejtat e Njeriut dhe Popujve 181

4.3. Sistemi Aziatik për të Drejtat e Njeriut 183

KREU V
EFEKTI HORIZONTAL I TË DREJTAVE THEMELORE TË NJERIUT: KONSTITUCIONALIZIMI I MARRËDHËNIEVE NDËRMJET PALËVE PRIVATE **191-210**

5.1. Efekti horizontal i të drejtave themelore kushtetuese 194

5.2. Efekti horizontal në Traktatet e BE-së dhe KEDNJ

(efektet ligjore mes palëve private në raportin horizontal në lidhje me të drejtat e njeriut) 201

5.3. Jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese të Shqipërisë në lidhje me efektin horizontal të të drejtave kushtetuese 204

KREU VI

TË DREJTAT E NJERIUT NË KOHË KRIZASH E EMERGJENCASH DHE KUFIZIMET E TYRE 211-244

6.1. Derogimi në kohë emergjencash dhe krizash 211

6.1.a. Parimi i ligjshmërisë 220

6.1.b. Parimi i domosdoshmërisë: fushëveprimi i kufizuar i legjislacionit të emergjencës 222

6.2. Derogimi në rast gjendje të jashtëzakonshme për shkak të një konflikti të brendshëm: rasti i grushtit të shtetit në Turqi 224

6.3. Derogimi në kohë emergjencash dhe krizash: Rasti i pandemisë Covid-19 229

6.3.a. Gjendja e emergjencës në Shqipëri gjatë pandemisë Covid-19 234

6.4. Praktika e GJEDNJ në lidhje me derogimin e të drejtave të njeriut 237

6.4.a. Le Mailloux kundër Francës 238

6.4.b. Terheş kundër Rumanisë 240

6.4.c. Vavřička dhe të tjerët kundër Republikës Çeke 241

KREU VII
DISA KONSIDERATA MBI LIRINË E SHPREHJES NË LIDHJE ME PRAKTIKËN GJYQËSORE TË GJYKATËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT (GJEDNJ) 245-298

7.1. Liria e shprehjes (neni 10) si një nga liritë themelore të KEDNJ-së 245

7.1.a. Nocioni i "informacionit" 247

7.2. Liria e shprehjes dhe kufizimet e saj konventore 250

7.3. Liria e medias dhe mbrojtja e burimeve gazetareske 257

7.4. Gjuha e urrejtjes 262

7.5. Mediat dhe roli i tyre 266

7.6. Liria e shprehjes në optikën e studimeve, botimeve akademike, autorëve të letërsisë për çështjet me interes publik dhe debatet historike 268

7.7. Evoluimi i jurisprudencës së GJEDNJ-së 280

7.8. Balancimi i të drejtave 284

7.8.a. E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare (neni 8 KEDNJ) 288

KREU VIII
E DREJTA PËR ARSIM DHE RËNDËSIA E SAJ NË PROMOVIMIN E STANDARTEVE TË INTEGRITETIT DHE TË DREJTAVE TË NJERIUT 299-318

8.1. E drejta për arsim dhe rëndësia e saj në një shoqëri demokratike 300

8.2. E drejta për arsim në sistemin konventor evropian. Raste nga jurisprudenca e GJEDNJ-së 306

8.2.a. Yalçın dhe Të Tjerët kundër Turqisë 309

8.2.b. Catan dhe të Tjerë kundër Moldavisë dhe Rusisë 310

8.3. E drejta për arsim në Kushtetutën e Shqipërisë dhe disa konsiderata mbi arsimin e lartë 313

PËRFUNDIME **319**

BIBLIOGRAFIA **327**

LISTA E SHKURTIMEVE
(në rend alfabetik)

ASEAN	Organizata e Shteteve të Azisë Juglindore
BA	Bashkimi Afrikan
BE	Bashkimi Evropian
CEDAW	Konventa për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit ndaj Grave
DUDNJ	Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut
ECOSOC	Këshilli Ekonomik e Social i Kombeve të Bashkuara
GJED	Gjykata e Drejtësisë e Bashkimit Evropian
GJEDNJ	Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut
GJK	Gjykata Kushtetuese
KDF	Konventa për të Drejtat e Fëmijës
KE	Këshilli i Evropës
KEDNJ	Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut
KDN	Komiteti i të Drejtave të Njeriut i OKB-së
NATO	Organizata e Traktatit të Atlantikut të Veriut
ODIHR	Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut
OKB	Organizata e Kombeve të Bashkuara
OSBE	Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
OBA	Organizata e Bashkimit Afrikan
OSHA	Organizata e Shteteve Amerikane
OZHM	Objektivat e Zhvillimit të Mijëvjeçarit të Kombeve të Bashkuara

PROF.DR. MIGENA LESKOVIKU

Prof.Dr. Migena Leskoviku ka lindur në Tiranë, më 2 tetor 1975. Ajo ka përfundur studimet universitare dhe ato pasuniversitare në Drejtësi, Fakulteti i Drejtësisë, Universiteti i Tiranës. Aktualisht mban titullin akademik "Profesor".
Ajo ka një përvojë të gjatë akademike që prej 1998, në mësimdhënie në Universitetin e Tiranës dhe disa universitete të tjera publike apo jopublike në vend. Prof.Dr. Migena Leskoviku ka mbajtur edhe pozicione drejtuese si: Dekane, zv/Dekane apo Përgjegjëse e Departamentit të së Drejtës Publike në Fakultetin Juridik, UET. Gjithashtu ajo ka përvojë pune edhe në administratën publike. Prof.Dr. Migena Leskoviku ka eksperiencë të gjatë si eksperte/konsulente për agjenci e organizata të ndryshme lokale dhe organizata ndërkombëtare. Gjithashtu, ajo ka marrë pjesë në disa projekte brenda dhe jashtë vendit, si këshilltare ligjore apo eksperte lokale ose ndërkombëtare për çështje që lidhen me të drejtat e njeriut, demokracinë, ligjin, integrimin evropian, etj.
Prof.Dr. Migena Leskoviku ka marrë pjesë në disa programe shkëmbimi akademike dhe programe trajnimi në SHBA dhe vende të BE-së, dhe si profesor vizitor në institucione akademike jashtë vendit. Ajo është autore e mjaft artikujve shkencorë të botuar në revista të njohura shkencore brenda dhe jashtë vendit, si dhe bashkëautore e disa botimeve, studimeve, manualeve në shqip dhe anglisht, botuar brenda dhe jashtë vendit, në kuadër të bashkëpunimeve të ndryshme vendore apo ndërkombëtare. Ajo ka marrë pjesë në shumë konferenca shkencore kombëtare dhe ndërkombëtare dhe është anëtare e Bordit Editorial të një reviste shkencore ndërkombëtare, si dhe anëtare në disa borde dhe komisione.
Prof.Dr. Migena Leskoviku ka një angazhim të gjatë me shoqërinë civile dhe është aktive në bashkëpunime me disa organizata të shoqërisë civile shqiptare si anëtare bordi, konsulente, eksperte. Gjithashtu, ajo aktivizohet prej vitesh si eksperte e jashtme e ASCAL (Agjensia e Sigurimit të Cilësisë në Arsimin e Lartë).
Prof.Dr. Migena Leskoviku ka qenë Anëtare e Bordit Këshillimor në kuadër të Rrjetit Kombëtar për Edukimin Ligjor të Publikut, të ngritur nën kujdesin dhe mbikqyrjen e Kuvendit të Sqipërisë në zbatim të Strategjisë Kombëtare për Edukimin Ligjor të Publikut 2019-2023. Prof.Dr. Migena Leskoviku është staf akademik në Universitetin e Tiranës (UT) dhe aktualisht mban pozicionin e Përgjegjëses së Departamentit të Legjislacionit dhe Politikave të BE-së, në Institutin e Studimeve Evropiane, Universiteti i Tiranës.

ISBN 978-9928-4721-4-4